

Bilag til F. t. L. om Forlængelse og Ændr. af L. om Priser m. v.

En anden fundamental Fejl ved den nugældende Prislov er denne, at der i Hænderne paa Prismsyndighederne lægges en Magtbeføjelse, der langt overskrider, hvad der kan anses for at være rimeligt i et demokratisk Samfund. Ogsaa her maa man se Lovens Bestemmelser paa Baggrund af, at den blev til i en Situation, hvor Krig og Besættelse havde bragt Landet i en saa unormal Situation, at helt ekstraordinære Foranstaltninger maatte foretages. Dette og kun dette kan forsvare, at man tillagde Prismsyndighederne en Beføjelse, der ikke kan betegnes paa anden Maade end som Haands- og Halsret over Erhvervslivet.

Vi skal paapege de Bestemmelser, hvori denne ubegrænsede Magtbeføjelse til Priskontrolraadet og Prisdirektoratet har fundet sit Udtryk.

For det første er der Prislovens § 8, Stk. 1, hvorefter urimelige Priser og Forretningsbetingelser er forbudt. Skønnet over, hvad der er rimeligt eller urimeligt, ligger fuldt ud i Prismsyndighedernes Magt. Det er muligt for Myndighederne under Henvisning til denne Bestemmelse naar som helst at tilsidesætte Gyldigheden af en Prisdannelse, der er i fuld Overensstemmelse med § 8, Stk. 2. Dette er jævnlige sket i Praksis, men det har aldrig været muligt i de foreliggende Tilfælde at finde nogen som helst Retningslinie. Der har som Begrundelse for en saadan Handling aldrig været anført andet end, at Prisdannelse efter Prismsyndighedernes Opfattelse har været urimelig. Det maa herefter fastslås, at der foretages et fuldstændig subjektivt og dermed vilkaarligt Skøn. Det behøver næppe nogen nærmere Paavisning, at en saadan ubegrænset Magtbeføjelse til Administrationen ikke hører hjemme i et frit og demokratisk Samfund.

Dernæst er der § 13, Stk. 1, hvorefter Priskontrolraadet for saadanne Varer og Ydelser, for hvilke det skønnes ønskeligt og muligt, kan offentliggøre Priser, der ikke maa overskrides. Det fremgaar klart af denne Bestemmelser Formulering, at Priskontrolraadet under Udøvelsen af denne Beføjelse ikke er bunden til nogen Regel, end ikke til Lovens § 8, Stk. 2. Ganske vist kan denne ubegrænsede Beføjelse anvendes til og er faktisk ogsaa blevet anvendt til at lempe paa Reglen i § 8, Stk. 2, naar denne i det enkelte Tilfælde fører til for Erhvervslivet for urimelige Resultater, men samtidig maa det staa klart, at Beføjelsen, da den ikke kender til nogen Begrænsning, kan anvendes i modsat Retning, nemlig til en klar Tilsidesættelse af Reglerne i § 8, Stk. 2, og ogsaa dette har man set Eksempler paa. Saafremt § 8, Stk. 2, bliver ændret efter den Retningslinie, som vi har angivet ovenfor, beder vi den høje Minister overveje, om Tiden ikke er inde til, at Prismsyndighederne berøves denne ubegrænsede Beføjelse.

I det hele taget er det et Spørgsmaal, om den vidtstrakte Fastsættelse af Maksimalpriser længere stemmer overens med Tidens Tarv. Teknisk anvendelig er et Maksimalprissystem kun, saa længe Vareudbudet er begrænset til et Faatal af Standardkvaliteter. Uanvendeligt bliver det, saa snart der paa Markedet findes et mere rigeligt Udvalg af Varetyper af forskellige Kvaliteter, og Udviklingen gaar nu ganske afgjort i Retning af, at der fremkommer Varer af uensartede Kvaliteter indenfor samme Varegrupper. Endvidere giver Maksimalprissystemet en Stivhed i Prisdannelsen som vanskeliggør, at Erhvervslivet kan disponere paa den for det forbrugende Publikum mest fordelagtige Maade. Disse Svagheder kan ikke afbødes ved, at Prislovens § 13 anvendes, saaledes som det ofte sker, til Fastsættelse af procentvise Maksimalavancer, idet saadanne Avancebestemmelser kan formindske Erhvervslivets Interesse i at gøre saa billige Indkøb som muligt. Saafremt man ikke, hvilket vilde være det principielt rigtige, kan skride til en fuldstændig Afvikling af det ved Prislovens § 13 hjemlede System, bør det i hvert Fald erstattes af et andet og mere smidigt. Ogsaa paa dette Punkt giver Bekendtgørelsen om Varepriser m. v. af 19. Oktober 1939 en Vejledning, idet denne Bekendtgørelses § 1 foreskrev Nedsættelse af en Prisnoteringskomité, der ifølge Bekendtgørelsens § 2 havde til Opgave at foretage vejledende Prisnoteringer. Det vilde være en baade for Butikshandelen og det forbrugende Publikum paakrævet Lempelse, saafremt man indførte en Prisnoteringskomité med den omhandlede Opgave, saaledes at Komitéens Noteringer indenfor en overskuelig Tid afløste det paagældende System af Maksimalpriser. Det vilde efter vor Opfattelse ikke være hensigtsmæssigt at tillægge Priskontrolraadet som saadan den omhandlede Beføjelse, idet Raadet ikke paa samme Maade som en mangesidigt sammensat Prisnoteringskomité kan repræsentere den meget alsidige Sagkundskab, som den paagældende Opgaves rette Løsning kræver.